

Morgenbladet 12/9.47
Oppløsning av rettsbegrepene.

Av overlæge Johan Scharffenberg.

I Feldmann-saken skal et vitne ha uttalt at «likvideringer» fant sted etter ordre fra høyeste hold i London.

I Danmark vakte professor Hartvig Frisch stor forargelse ved etter frigjøringen å kalle «likvideringene» mord. I enkelte tilfelle er det der erkjent at «likvideringen» skyldtes feiltagelse, og de etterlevende har fått oppreisning for den døde minne. (Har de også fått erstatning?)

Almenheten i Norge har også grunn til å kreve full klarhet over disse forhold gjennom offentlig undersøkelse. Hvem satt som dommere over mennesker som var avskåret fra forsvar? Hvor samvittighetsfullt var bevisene samlet og prøvd? Var dødsstraff rettferdig i hvert eneste tilfelle?

De som tilrådet, påbød eller selv utførte «likvideringene» har selvfølgelig ansett dem som nødvendige krigshandlinger. Kan de da ha rettmessig grunn til å motsette seg en undersøkelse? Andre som led ved disse brudd på hevdvunne rettsbegrep, har krav på å få forholdene klarlagt. Og har det som i Danmark vært feiltagelser, har de drept og deres etterlatte krav på oppreisning. Ble det i London ført protokoll i slike saker?

Der bør gjennom politiet samles opplysninger om alle «likvideringer», deretter bør hvert tilfelles nødvendighet bli prøvd i forhørsretten.

Var det f. eks. noe rimelig forhold mellom nytten av «likvideringen» av «generalmajor» Martinsen 8. februar 1945 og de mange derved utløste henrettelser av gode nordmenn?

Også et annet forhold bør utredes offentlig. Var det bare én ledelse av «likvideringer» og sabotasjehandlinger?

Det ble påstått at kommunis-

tene opererte på egen hånd, f. eks. ved togattentatet ved Mjøndalen (som bare førte til henrettelser av uskyldige nordmenn), og det tapelige hærverk på jernbanens stillverk ved Lillestrøm. Det ble også påstått at «Secret Service» delvis opererte på egen hånd uten samråd med den norske regjering, ja, undertiden mot dens ønske.

Vi har fått mange private skildringer av den hemmelige kamp, men det trenges en offisiell redegjørelse.

Vi bør også få vite fra hvilken kompetent myndighet de mange «paroler» stammet. Folk som har mistet sin stilling fordi de ikke lystret en «parole», har rett til å kreve bevis for at parolen var utstedt av lovlig myndighet og ikke bare av en eller annen selvlaget hemmelig komité.

Vi trenger ennvidere en redegjørelse for alle overgrep som dessverre fant sted etter frigjøringen. Selv om de var psykologisk forståelige, vitnet også de om oppløsning av rettsbegrepene. Når f. eks. hårklipperne samtidig ofte stjal i de hjem de ulovlig trengte inn i, var deres motiver ikke bar edel «nasjonal» harme.

Aftenposten nr. 405 for 8. september meddelte at en alkoholpåvirket vaktmann hadde drept to tyskere da han søkte å få tak i mer brennevin. «Etter innstilling fra kommanderende admiral — påtøget av riksadvokaten at han på grunn av forholdene ikke har noe å bemerke — er det ved kgl. resolusjon besluttet at påtale skal unnlates.»

Til dato er det ikke kommet noen dementi. Hvis framstillingen er riktig, opprører den min rettsfølelse.

Oslo, 11. september 1947.

Johan Scharffenberg.